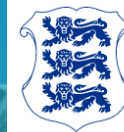

CIVITTA

Tepsli

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM

\ Poliitikainstrumentide arutelu Taastuenergiele ülemineku töörühm

- 14 – 14.20 Sissejuhatus
- 14.20 – 16.45 Arutelu
- 16.45 – 17.00 Kokkuvõtted

25.01.2023

PÄEVAKAVA

1. 14 – 14.20 Sissejuhatus
2. 14.20 – 16.45 Arutelu
3. 16.45 – 17.00 Kokkuvõtted

Eesmärgid, mõõdikud, poliitikainstrumentid

Valdkonna arengukava, programm ja tulemusvaldkonna aruanne on sisendiks riigieelarve koostamisel. Programm määrab arengukavas seatud alaeesmärgi saavutamisele kaasa aitavad meetmed, mõõdikud ja rahastamiskava. Valdkonna arengukava aruandlus toimub tulemusvaldkonna aruandluse raames programmide ja vajaduspõhiste hindamiste kaudu. ENMAK 2030 seire:

https://mkm.ee/sites/default/files/energeetika_tulemusvaldkonna_2020.pdf

Poliitikainstrumentid eesmärkide saavutamiseks võivad olla

- õiguslikud (nt seadus, määrus),
- majanduslikud (nt eelarve, maksud, toetused, suurinvesteering jms) ja
- kommunikatsioonimehhanismid (nt strateegilised dokumendid, poliitika, nõukojad, teabepäevad jms).

ENMAK 2035 ÜLDEESMÄRK

- **ENMAK 2030 ÜLDEESMÄRK:**

- Tagada tarbijatele turupõhise hinna ning kättesaadavusega energiavarustus, mis on kooskõlas Euroopa Liidu pikaajaliste energia- ja kliimapoliitika eesmärkidega, samas panustades Eesti majanduskliima ja keskkonnaseisundi parendamise ning pikaajalise konkurentsivõime kasvu. (üldmõõdik WEC energiajätkusuutlikkuse indeks, 2021=20.koht, 2022=9.koht).

- **ENMAK 2035 ÜLDEESMÄRK:**

- ENMAK2035 üldeesmärk on igakülgset tegeleda energia pakkumise ja nõudluse väljakutsetega, suunata energiamajanduse arengut arvestades kliimapoliitika eesmärkidega, tagada usaldusväärne ja kliimaneutraalne energiavarustus, minimeerida ühiskondlikke kulusid ja maksimeerida energiamajandusest saadavat kasu.

\ TAASTUVENERGIA VALDKONNA EESMÄRGID

- **Üldeesmärk:** Taastuvenergia osakaal moodustab energia lõpptarbimisest aastaks 65% (2030) - 70% (2035) (Kliimaneutraalse elektri uuring, stsenaariumid vahemikus 71-83%)
- Alaeesmärk 1: Taastuvenergia osakaal elektri lõpptarbimises on 100% (bilansiliselt), sh iga valdkonna tarbimiseks vajalik elekter toodetakse Eestis taastuvatest energiaallikatest
- Alaeesmärk 2: Soojusmajanduses (hoonete küte ja jahtus) kasutatakse järjest rohkem taastuvaid energiaallikaid (s.h roheelekter), heitsoojust, ja võetakse kasutusele sojussalvesteid. Taastuvenergia osakaal on soojuse ja jahutuse lõpptarbimises aastal 2030 65% (EnKs) ning aastal 2035 80-90% (eksperthinnang). Kaugkütte-kaugjahutuse energia kaetakse aastaks 2035 taastuvenergiaga vähemalt 90%-100% ulatuses
- Alaeesmärk 3:
Taastuvenergia osakaal kütuste lõpptarbimises on 23-25%. Maagaasi kasutamine on vähenenud. Biometaani tootmiseks on loodud toimiv turg ning biometaani osakaal soojuses ja transpordis kasvab.
- Alaeesmärk 4: Tööstuse ja kogu äri sektori energiakasutusest (gaas ja õli) moodustab aastaks 2035 taastuvenergia vähemalt 40%
- Alaeesmärk 5:
Avaliku sektori, sh KOV-d, kogu energiakasutusest moodustab taastuvenergia vähemalt 75% (töörühmade sisend, ekspertarvamus)
- Alaeesmärk 6:
Kasvanud on kogukondade ja kodumajapidamiste taastuvenergia kasutus. Toimivad piirkondlikud taastuvenergia kogukonnad.

CIVITTA

\ Poliitikainstrumendid

ALAEESMÄRK 1: TAASTUVENERGIA OSAKAAL ELEKTRI LÖPPTARBIMISES ON 100%, SH IGA VALDKONNA TARBIMISEKS VAJALIK ELEKTER TOODETAKSE EESTIS TAASTUVATEST ENERGIAALLIKATEST (I)

- **TAASTUVELEKTRI PROJEKTIDE MENETLUSE JÄRELHINDAMINE AASTAL 2027.** Loastamine täpsustub 2023 jooksul, planeeringute (RaM) ja mõju hindamise (KeM) ülevaatamine on töös. **Kas on vajalik eraldi menetlusprotsesse nt salvestusele ja laadimisele? Indikaatorid aruandluses**
- **SUURENDATAKSE KÜTUSEVABADE ENERGIAALLIKATE OSAKAALU (Päike (Res+Storage) – 20%, Tuul – 40%, Biomass – 12%, hüdro – 0,5%)**
 - **Päikeseparkide, maismaa- ja meretuuleparkide rajamine** (päikesepargid, tuulepargid, PHEJ + võrguarendus (stsenariumid vahemikus 7,2-14,1 TWh aastaks 2035, millest enim võimsusi tagavad taastuvenergia+salvestus (14,1 TWh)) ja impordita stsenarium (11,4 TWh)); asukohad, vähempakkumised, investeerimiskeskonna stabiilsus, ühisostuvõimaluste tutvustamine ja PPA turu parandamine.
 - **Tootmisvõimsuste tagamine:**
 - **Avamere tuuleenergia kasutuselevõtu hõlbustamine** (tehnoloogiaspetsiifiliste toetuste väljatöötamine; võrgu arendamine; ülekandevõimsuste loomine (kas ESTLINK 3 (2032), ESTLAT 4 (2035+) veel lisaks vaja?), mitteäriliste eesmärkidega tarbijate salvestuslahenduste kasutuselevõtu toetamine (millistes kohtades?) ja haavatavate tarbijate kaitsmine energiaarvete võimaliku suurenemise eest (vajaduspõhised kompensatsioonid?))
 - **Kliimaneutraalse tuumaenergia kasutuselevõtu analüüs** (VV otsus 2024)
 - **Madala süsinikuheitega juhitavate võimsuste investeeringute soodustamise instrumentride loomine** (kas ja milliseid instrumente on veel vaja juhitavatele võimsustele?)
- **TAASTUVELEKTRI TOOTMISE JA KASUTUSEGA SEOTUD RISKIDE MAANDAMINE.** Energiaostulepingute kasutusevõtu toetus (kuidas aktiveerida PPA-d lisaks RKAS rohehankele?), taastuvelektri spetsiifiliste vähempakkumiste analüüs ja vajadusel riigiabi loa muutmine, taastuvenergia rahastamine fossiilkütustega seotud tuludest (aktsiis?!), riigigarantiid tootmisele (käendus?), elektritariifide erisused soojuspumba kasutajatele/energiatõhusate süsteemide omanikele kindlatel ajahetkedel

ALAEESMÄRK 1: TAASTUVENERGIA OSAKAAL ELEKTRI LÖPPTARBIMISES ON 100%, SH IGA VALDKONNA TARBIMISEKS VAJALIK ELEKTER TOODETAKSE EESTIS TAASTUVATEST ENERGIAALLIKATEST (II)

- **TUGEVDADA ÜLEKANDE- JA JAOTUSVÕRGU TARISTUT, PARENDADA ELEKTRIVÕRGU TOIMEKINDLUST LÄBI SELLE RENOVEERIMISE JA LAIENDAMISE** (sünkroonalaga ühendamine), paindlikkusmehhanismide ja võrkude üle järelevalve teostamise.
 - **Õiguskeskkonna täiendamine täiendavate ühenduste loomiseks** Euroopa võrkudega (s.h merevõrgud, lisaks nt põhjast hüdro ja lõunast päike)
 - **Võrguteenuse rahastusmudeli edasiarendus** (tarbija ja riigieelarve panuse tasakaal)
 - **Elektritariifide erisused** soojuspumba kasutajatele/energiatõhusate süsteemide omanikele kindlatel ajahetkedel, võrkude parema ja reaalsetest tarbijate vajadustest sõltuva planeerimise seisukohalt on otstarbekas rakendada tarbimispunkti liitumisvõimsusest või võrguühenduse läbilaskevõimsusest sõltuvat tariifi püsikulu komponenti, sh rakendada võrguühenduse kasutamise tasu kõigile võrguteenusest kasu saajatele.
- **SUUNISED ETTEVÕTJATELE** rohepöörde tempoga kaasaminemiseks ja taastuvelektri tootmise panustamiseks **(milliseid suuniseid oleks peamiselt vaja?)**
- **SALVESTUSVÕIMSUSTE RAJAMINE:**
 - PHEJ jm salvestid (vähepakumised?!, riigiabi?!, toetusmeetmed?!),
 - investeerimiskeskonna stabiilsus, salvestusseadmete turutingimuste loomine; salvestuse ja süsteemiteenuste regulatsiooni loomine),
 - akutehnoloogiate majandusliku elujõulisuse suurendamine läbi toetusmeetmete + salvestuse oskusteabe kasvu toetamine,
 - salvestustehnoloogiate hinnakompensatsiooni (-koridori) instrumendi loomine
 - **Vesinikutootmise käivitumine taastuvatest allikatest toodetud elektri salvestamiseks** (täpsustatakse vesiniku teekaardis)
 - **salvestuse kasutuselevõtu suurendamine, sh tulumaksu vabastus salvestuse rakendamisel; mitteäriiliste eesmärkidega tarbijate salvestuslahenduste kasutuselevõtu toetamine. Keda on vaja toetada salvestuse vaatest? Kodumajapidamised, ühistud (tootmine + salvestus)?**

ALAEESMÄRK 2: SOOJUSMAJANDUSES KASUTATAKSE JÄRJEST ROHKEM TAASTUVAID ENERGIAALLIKAID (S.H ROHEELEKTER), HEITSOOJUST, JA VÕETAKSE KASUTUSELE SOOJUSSALVESTEID, TAASTUVENERGIA OSAKAAL ON SOOJUSE JA JAHUTUSE LÕPPTARBIMISES AASTAL 2030 65% (ENKS) NING AASTAL 2035 80-90% (EKSPERTHINNANG). KAUGKÜTTE-KAUGJAHUTUSE ENERGIA KAETAKSE AASTAKS 2035 TAASTUVENERGIAGA VÄHEMALT 90%-100% ULATUSES

- **INTEGREERITUD KÜTTE JA JAHUTUSE PLANEERIMISPROTSESSI ÜHTLUSTAMINE**, sh kaugkütte seaduse täiendamine (heitsoojus) ning juhendmaterjali koostamine planeeringute täiendamiseks kohalike omavalitsuste tasandil.
- **SOOJUSE-JAHUTUSE TARISTU ARENDAMINE** (madalatemperatuursele kaugküttele üleminek) läbi renoveerimisprogrammide täieliku renoveerimise käigus (soojuse-jahutuse uuring) **(Mis piirkondades? Millal?)**
 - **Soodustada olemasoleva kaugkütte- ja jahutussüsteemi renoveerimist** ning üleminekut keskkonnasoojuse laialdasele kasutamisele soojuspumpade vahendusel (maa, vesi, õhk), päikeseenergiale ja geotermaalenergia (maapõuesoojuse) kasutamist; **soojuspumpade toetamise teekaardi koostamine (RePower)?**
 - **Kaugjahutuse rajamise soodustamine. Mida selleks on vaja teha?**
 - **Heitsoojuse kasutamise toetamine** + pilootprojektid (kaugkütteseaduse muudatus heitsoojusevõtu soodustamiseks, heitsoojuse kaugküttevõrkudes kasutusele võtmise toetusmeetmete väljatöötamine ja pilootprojektide rakendamine KOV-des). **Turukorraldus, mis soodustaks heitsoojuse kasutamist ning primaarenergia kasutuse vähendamist. Kuidas tagada soojusettevõtjate üleminek kliimaneutraalsetele allikatele? Millist turukorralduse muutust on selleks vaja?**
 - **Soojussalvestite** sh hooajaliste kasutusele võtu toetamine, toetusmeetmete väljatöötamine nende kasutuselevõtuks
- **MAKSUDE JA REGULATSIOONIDE TÄIENDAMINE** taastuvatel energiaallikatel põhinevate lokaal- ja kohtkütteseadmete kasutamise soodustamiseks (nt gaasikatla asemel pelletküte)
- **KÜTTE- JA JAHUTUSTURU OSALISTE KUTSEOSKUSTE PARANDAMISE MEETMETE VÄLJATÖÖTAMINE** (tarneahelapõhine koostöö, haridus ja sertifitseerimine, teadusarendustöö tehnoloogiliste lahenduste arendamiseks)
- **SOOJUSMAJANDUSE ARENGUKAVADE UUENDAMINE.** Luua juhendmaterjal soojuse-jahutuse arengukavade koostamiseks ja kohustada üle 5 tuhande elanikuga omavalitsusi (ja kõigil, kelle territooriumil on kaugküttevõrke) soojusmajanduse arengukavasid koostama. Abistada väiksemaid KOVe rahaliselt ja inimressursiga.

ALAEESMÄRK 3:

**TAASTUVENERGIA OSAKAAL KÜTUSTE LÕPPTARBIMISES ON 23-25%.
MAAGAASI KASUTAMISE VÄHENDAMINE. BIOMETAANI TOOTMISEKS ON LOODUD TOIMIV TURG NING
BIOMETAANI OSAKAAL SOOJUSES JA TRANSPORTS KASVAB.**

- **ALTERNATIIVKÜTUSTE MAKSUSTAMISE REGULATSIOON**, mis võimaldab erinevatel kütustel jääda turule.
- **GAASIVÕRGU DEKARBONISEERIMISE NÕUETE LOOMINE + RAKENDAMINE** (varud, ülemineku plaan, selleks sobiv turukorraldus ja kohalike kütuste roll, Erinevate kütuste kasutamise reguleerimine sektorite lõikes). **Milline on biometaani roll/osakaal energiamajanduses? Kuidas tagada ettevõtjate nõudlus? Millised on sobivad instrumendid?**
- **BIOGAASI JA BIOMETAANI RAJATISTE TOETUSMEETMETE VÄLJATÖÖTAMINE** (torustikud, biogaasijaam)
- **TURUKORRALDUSE ÜLEVAATUS GAASILISTE KÜTUSTE KASUTAMISEKS.** **Kas tänane olukord on sobiv? Kas on uute ja erinevate kütuste turule tulek on võimaldatud?**
- **Kas on veel mingeid mittemainitud poliitikainstrumente, mis aitaks gaasiinfrastruktuuri mitmekülgsemalt kasutada?**
- **VESINIKTEHNOLOOGIATE ARENDAMINE** ja kohaliku kasutamise suurendamine tööstuste vaatest; Vesiniku kättesaadavuse parandamine (tööstuses energiaallikas ja tooraine)
- **AKUTEHNOLOOGIATE MAJANDUSLIKU ELUJÕULISUSE SUURENDAMINE LÄBI TOETUSMEETMETE + SALVESTUSE OSKUSTEABE KASVU TOETAMINE** **Kui kaua toetada?**
- LNG jaamade ja infrastruktuuri arendamine.

\ TÖÖSTUSE JA KOGU ÄRISEKTORI ENERGIAKASUTUSEST (GAAS JA ÕLI) MOODUSTAB AASTAKS 2035 TAASTUVENERGIA VÄHEMALT 40%

- Analüüsida süsinikdioksiidi heite vähendamise võimalusi tööstuses.
- Taastuvenergia (s.h biogaasi) tootmise toetamine tööstusettevõtetes, teeninduses ja põllumajanduses

\ ALAEESMÄRK 5: AVALIKU SEKTORI, SH KOV-D, KOGU ENERGIAKASUTUSEST MOODUSTAB TAASTUVENERGIA VÄHEMALT 75% (TÖÖRÜHMADE SISEND, EKSPERTARVAMUS)

- **KOV-DE VÕIMESTAMINE**, sh planeerimisprotsessi toetamine, ekspertide võrgustiku kasvatamine, ressursside ja administratiivse toe pakkumine. (Mida saavad teha selleks KOV-d ise, mida EO, mida RaM? Milliseid poliitikainstrumente saab veel KOV-de toetamiseks luua? Nt ühisostude soodustamine; rekonstrueerimisel PV kohustus jne)
- **SOOJUSE JA JAHUTUSE SÜSINIKUHEITE VÄHENDAMISE KAVANDAMINE KOHALIKUL TASANDIL** (energia- ja kliimakavad) + toetusmeetmed rakendamiseks ja teavitamiseks
- **ENERGIAJUHTIMISSÜSTEEMIDE RAKENDAMINE AVALIKUS SEKTORIS** (Kuidas korraldada? Kes peaks olema eestvedaja?) (energiatõhusus)

6. ALAEESMÄRK:

KASVANUD ON KOGUKONDADE JA KODUMAJAPIDAMISTE TAASTUENERGIA KASUTUS NING KODUMAJAPIDAMISED JÄRGIVAD ENERGIASÄÄSTU PÕHIMÕTTEID. TOIMIVAD PIIRKONDLIKUD TAASTUENERGIA KOGUKONNAD

- **KODANIKUÜHISKONNA KAASAMISEKS** TAASTUVELEKTRI kontaktpunktide (teabekeskus) ja tegevusrühmade toetuste väljatöötamine ning teavituskampaaniate korraldamine (koostöös kohalike omavalitsustega) (Millisele sihtrühmale suunatud? REDII, REDIII? Kus ja kui palju võiks tootjaid juurde tulla?)
- **KOGUKONDADE TEKKE TOETAMINE KÜTUSEVABA JA LOKAALSE ELEKTRITOOTMISE KASUTUSELEVÕTU KIIRENDAMISEKS**, sh toetusmeetmete väljatöötamine, toimivad piirkondlikud taastuenergia kogukonnad, energiakogukondade koostöö ja demoprojektid (PV, soojuspumbad) omavalitsustega; Juriidiliste ja turupiirangute kõrvaldamine selleks, et kohalikud kogukonnad ja väikeettevõtjad saaks päikese- ja tuuleparke rajada; Mitmekesiste turupõhiste võimaluste loomine hajutatult toodetud energia kauplemiseks
- **Mis on tänases ELTS regulatsioonis puudu energiakogukondade soodustamiseks?**

\ JÄRGMISED SAMMUD

- Koostatakse poliitikainstrumentide aruanne, mis läheb tagasidestamiseks energiatalgud.ee lehele
- **Kaasamise seminar 8.märtsil**